

МОДЕЛІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ СУЧАСНИХ ПОТРЕБ РИНКУ ПРАЦІ

Юлія Люлькова

молодший науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України, <https://orcid.org/0009-0008-4452-5104>, e-mail: julialulkova@gmail.com

Реферат:

Актуальність статті зумовлюється необхідністю обґрунтування особливостей застосування моделей державно-приватного партнерства у професійній підготовці фахівців у закладах професійної (професійно-технічної) освіти з урахуванням сучасних потреб ринку праці, здатних ефективно працювати в умовах високотехнологічного виробництва.

Мета: визначити та обґрунтувати особливості застосування моделей державно-приватного партнерства у професійній підготовці фахівців для сучасних потреб ринку праці.

Методи: аналіз нормативної й наукової літератури щодо розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти та узагальнення його результатів – для виявлення стану розробленості проблеми й з'ясування особливостей застосування моделей державно-приватного партнерства у професійній підготовці фахівців для сучасних потреб ринку праці.

Результати: визначено та обґрунтовано особливості моделей державно-приватного партнерства у здійсненні професійної підготовки фахівців для сучасних потреб ринку праці, проаналізовано участь приватних компаній у співфінансуванні програм професійної підготовки фахівців, модернізації матеріально-технічної бази закладів професійної (професійно-технічної) освіти, створенні умов для стажування здобувачів освіти і педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти на високотехнологічних робочих місцях.

Висновки. З'ясовано, що ефективність державно-приватного партнерства у професійній підготовці фахівців забезпечується шляхом реалізації моделей: спільного фінансування програм професійної (професійно-технічної) освіти; стажування здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти на підприємствах партнерів; організації дуальної форми професійної освіти; навчання фахівців на замовлення підприємств. До особливостей застосування моделей державно-приватного партнерства віднесено: забезпечення якості професійної підготовки фахівців, зменшення витрат з державного бюджету на реалізацію програм професійної (професійно-технічної) освіти, підвищення рівня працевлаштування за фахом випускників та зміцнення зв'язків між професійною (професійно-технічної) освітою і приватним бізнесом. Сформульовано рекомендації щодо активізації державно-приватного партнерства у професійній підготовці фахівців шляхом організації інформаційно-просвітницької роботи, вдосконалення нормативно-правової бази, забезпечення фінансування освітніх проєктів, координації зусиль з боку всіх заінтересованих партнерів, а також прозорості та підзвітності їхньої діяльності, щоб мінімізувати ризики корупції в реалізації проєктів державно-приватного партнерства тощо.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, моделі, професійна (професійно-технічна) освіта, ринок праці, фахівці, приватний бізнес.

Вступ. Глобалізація економічних процесів, динамічний розвиток сучасних технологій актуалізують значні зміни у

структурі національної економіки та на ринку праці. Зокрема, автоматизація та роботизація виробничих процесів, широке використання у

професійній діяльності технологій штучного інтелекту, 3Д-друку, інтернету-речей, «біг-дата» тощо зумовлюють потребу у фахівцях з новими знаннями та навичками у сфері програмування й технічного обслуговування автоматизованих систем, аналізу великих обсягів даних, логістики, що є важливим фактором успішного розвитку державних підприємств і приватних компаній. За цих умов державно-приватне партнерство (далі – ДПП) є одним із ключових механізмів модернізації системи професійної (професійно-технічної) освіти (далі – П(ПТ)О) та забезпечення відповідності професійної кваліфікації фахівців потребам ринку праці на основі поєднання зусиль державних і приватних партнерів для фінансової й експертної підтримки впровадження інновацій. У кінцевому підсумку, забезпечення професійної підготовки фахівців з урахуванням актуальних вимог ринку праці сприяє не лише їхньому індивідуальному професійному розвитку, але й економічному зростанню держави в цілому.

Незважаючи на численні переваги ДПП у професійній підготовці фахівців існують певні виклики: недостатній рівень поінформованості закладів П(ПТ)О та приватних компаній про можливості, які вони можуть отримати від реалізації проектів ДПП, а також досвіду участі в таких проектах; відсутність чіткої нормативно-правової бази, що регулює ДПП у сфері П(ПТ)О; недостатній рівень фінансування для реалізації проектів ДПП, координації зусиль з боку всіх учасників партнерства, прозорості та підзвітності у діяльності суб'єктів ДПП, щоб мінімізувати ризики корупції тощо.

Джерела. Правовими засадами договірних відносин заінтересованих сторін ДПП є Закони України «Про державно-приватне партнерство» (2010), «Про освіту» (2017), а також положення Національної економічної стратегії на період до 2030 року (2021), Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (2019), Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки (2022) тощо. Зокрема, відповідно до Закону України «Про освіту» (2017) на державу покладаються обов'язки з розроблення освітніх стандартів на компетентнісній основі, запровадження дуальної форми здобуття освіти, а також щодо ліцензування й атестації закладів П(ПТ)О та сертифікації педагогічних працівників тощо.

Грунтуючись на результатах досліджень проблем ДПП у сфері П(ПТ)О, вітчизняні

дослідники виокремили основні його напрями: зміцнення співпраці між сторонами ДПП, зокрема, державними установами, закладами П(ПТ)О, приватним сектором та громадськістю з метою підвищення якості професійної підготовки фахівців (Радкевич, 2022); створення спільних програм, які сприяють розвитку П(ПТ)О в умовах воєнного та повоєнного часу (Радкевич, 2023); здійснення системного моніторингу П(ПТ)О та оцінювання його результатів (Кравець, 2022); забезпечення доступності П(ПТ)О для всіх категорій населення, незалежно від місця проживання та соціального статусу або наслідків воєнного стану (Попова, 2022). Крім того, ДПП у сфері П(ПТ)О учені розглядають як систему довгострокових, взаємовигідних договірних економічних та організаційних відносин державних і недержавних суб'єктів з метою залучення додаткових інвестицій у розвиток професійної освіти, підвищення рівня спільної відповідальності за прийняття рішень, що становлять суспільний інтерес, досягнення педагогічного, соціального та економічного ефектів (Радкевич, 2022).

Інноваційною формою ДПП у професійній підготовці фахівців, як наголошує О. Стрілець, є дуальна, впровадження якої позитивно позначається на підвищенні якості П(ПТ)О та рівня працевлаштування випускників (2019). На думку зарубіжних дослідників (Frank et al., 2016), ефективність дуальної системи освіти полягає в поєднанні навчання в закладах професійної освіти з практикою на підприємствах. Ця модель дає змогу студентам отримувати необхідні практичні навички, підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці. За результатами досліджень, вони дійшли висновку, що для впровадження дуальної освіти необхідно забезпечувати тісну співпрацю між навчальними закладами та підприємствами для відповідності освітніх програм реальним потребам виробництва. Цей підхід уже реалізовано в Німеччині та інших європейських країнах, де він довів свою ефективність.

Науковий інтерес становлять дослідження Hodge & Greve (2017) щодо розвитку публічно-приватного партнерства у сфері професійної підготовки фахівців у європейських країнах. На їхню думку, основною метою такого партнерства є забезпечення адаптації фахівців до вимог сучасного ринку праці та ефективного використання ресурсів у

професійній діяльності. Водночас результати аналізу потреб європейського ринку праці у фахівцях свідчать про зростання попиту, як і в Україні, на фахівців із інформаційних технологій, операторів автоматизованих виробничих ліній, монтажників і техніків будівельних, майстрів із обслуговування промислового обладнання та ін. Попит на ці професії зумовлений швидким розвитком технологій та необхідністю впровадження інноваційних освітніх рішень у виробничий процес (Schwab, 2015).

Мета статті: визначити та обґрунтувати особливості застосування моделей державно-приватного партнерства у професійній підготовці фахівців для сучасних потреб ринку праці.

Методи: аналіз нормативної й наукової літератури щодо розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти та узагальнення його результатів – для виявлення стану розробленості проблеми й з'ясування особливостей застосування моделей державно-приватного партнерства у професійній підготовці фахівців для сучасних потреб ринку праці.

Результати та обговорення. Система П(ПТ)О відіграє важливу роль у професійній підготовці фахівців, які відповідають сучасним потребам ринку праці. Йдеться не лише про наявність у них технічних знань, але й набору м'яких навичок, які дають змогу ефективно виконувати професійні обов'язки, працювати в команді, швидко навчатися, адаптуватися до змінних умов виробничих процесів, ефективно комунікувати. Крім того, важливими є навички, пов'язані з безпекою праці, екологічною відповідальністю, необхідністю працювати в стресових умовах. Для забезпечення відповідності професійної підготовки фахівців потребам сучасного ринку праці важливо сформувавши у них також навички критичного мислення (здатність до аналізу ситуацій, прийняття рішень та вирішення проблем); гнучкості й адаптивності (готовності до навчання новим технологіям і методам роботи, здатність швидко адаптуватися до змін (Autor, 2019)). Для цього важливо, щоб освітні програми були адаптовані до сучасних вимог роботодавців та враховували новітні технологічні досягнення. Крім того, дуже важливо забезпечити тісну співпрацю між закладами П(ПТ)О та приватними компаніями для розроблення освітніх програм, що враховують актуальні

потреби ринку праці. У цьому контексті актуалізується роль ДПП у професійній підготовці фахівців, що ґрунтується на принципах: взаємовигідності, коли всі учасники ДПП отримують певні вигоди від співпраці; добровільності, згідно з яким участь у ДПП є добровільною; рівноправності, щоб усі учасники ДПП мали рівні права й обов'язки; прозорості, відповідно до якого інформація про діяльність ДПП має бути відкритою та доступною для всіх заінтересованих сторін; відповідальності, згідно з яким всі учасники ДПП несуть відповідальність за виконання своїх зобов'язань.

Особливості ДПП у професійній підготовці фахівців характеризуються застосуванням організаційних моделей, різних за формами співпраці, розподілом ресурсів та відповідальністю сторін партнерства, а саме: спільного фінансування програм П(ПТ)О; стажування здобувачів П(ПТ)О на підприємствах партнерів; організації дуальної форми професійної освіти; навчання фахівців на замовлення підприємств тощо. Зокрема, до особливостей моделі спільного фінансування програм П(ПТ)О віднесено об'єднання ресурсів приватних компаній та державних установ для фінансування освітніх програм і навчальних планів професійної підготовки кваліфікованих фахівців, що дає змогу підвищити її якість та забезпечити сучасне технічне оснащення закладів П(ПТ)О. Такий підхід дає змогу зменшити навантаження на державний бюджет і залучити додаткові ресурси для модернізації П(ПТ)О (Lewis et al., 2021). Окрім того, ДПП стимулює введення інновацій в освітні програми. Приватний сектор часто є джерелом новітніх технологій і методів, які можуть бути впроваджені в освітній процес. Це дає змогу закладам П(ПТ)О бути на передовій науково-технічного прогресу і здійснювати підготовку фахівців, які володіють актуальними знаннями і навичками. Крім того, співпраця з приватним бізнесом також сприяє розвитку у майбутніх фахівців підприємницької компетентності, що є важливим для сучасної економіки знань, в якій інновації та підприємництво стають ключовими факторами професійного успіху особистості.

У контексті означеної моделі діяльність представників державних органів і приватних компаній здійснюється за таким алгоритмом: *по-перше*, спільно визначаються потреби ринку праці у кваліфікованих фахівцях; *по-друге*, формується робоча група, до складу якої входять представники державних установ, приватних

компаній та закладів П(ПТ)О; *по-третє*, робоча група розробляє освітні програми і навчальні плани, що відповідають визначеним потребам; *по-четверте*, освітні програми і навчальні плани апробуються й затверджуються відповідними органами; *по-п'яте*, заклади П(ПТ)О реалізують освітні програми, розроблені за участю роботодавців; *по-шосте*, забезпечується моніторинг та оцінювання результатів реалізації освітніх програм і навчальних планів. До переваг моделі спільного фінансування програм П(ПТ)О належать: підвищення якості професійної підготовки фахівців, адже освітні програми і навчальні плани, розроблені за участю роботодавців, краще відповідають потребам ринку праці; зменшення витрат на П(ПТ)О з державного бюджету за рахунок інвестувань приватних компаній у розвиток освітньої інфраструктури та інноваційних освітніх програм; підвищення рівня працевлаштування випускників, які здобули П(ПТ)О за партнерськими програмами тощо.

Специфіка моделі ДПП, що забезпечує організацію стажування здобувачів П(ПТ)О на підприємствах партнерів полягає у врахуванні положень принципів ДПП, згідно з якими всі учасники стажування мають різні права та обов'язки й отримують певні вигоди від співпраці; участь у стажуванні є добровільною, а інформація про результати стажування має бути відкритою та доступною для всіх заінтересованих сторін ДПП; всі учасники стажування несуть відповідальність за виконання своїх зобов'язань. Механізм стажування може бути різним і в кінцевому підсумку передбачати набуття здобувачами П(ПТ)О практичного досвіду роботи за фахом, що значно підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці. Окрім того, стажування сприяє налагодженню співпраці між закладами П(ПТ)О та роботодавцями, що робить систему професійної підготовки більш адаптивною до сучасних потреб ринку праці.

В Україні стажування регулюється Законом України «Про зайнятість населення» (2013). Для організації стажування в умовах підприємств партнерів необхідно дотримуватись таких етапів: а) укладання договору про стажування між закладом П(ПТ)О та підприємством, в якому визначаються права й обов'язки сторін; б) розроблення програми стажування, що визначає мету, завдання, строки та зміст стажування; в) відбір здобувачів

П(ПТ)О для участі в стажуванні; г) проходження стажування з виконанням певних завдань під керівництвом фахівців підприємств; д) підведення підсумків стажування, отримання оцінок та відгуків від керівників стажування тощо. Водночас в організації стажування існують певні виклики. З цією метою доцільно чітко визначати цілі стажування, а також добирати кваліфікованих наставників, які зможуть якісно навчати й надавати цінні професійні поради. Окрім того, слід враховувати, що стажування може бути платним і не доступним для значної кількості здобувачів П(ПТ)О. В цілому, стажування є цінним складником професійної підготовки, що допомагає майбутнім фахівцям набувати практичного досвіду, підвищувати свої шанси на працевлаштування та зміцнювати зв'язки між П(ПТ)О і приватним бізнесом.

Щодо моделі дуальної форми професійної освіти, то вона поєднує в собі теоретичну підготовку в закладах П(ПТ)О з практичним навчанням на підприємствах партнерів. Особливостями реалізації цієї моделі є: наявність договору про дуальну освіту та навчального плану, в якому визначено теоретичний і практичний змістові складники; проведення оцінювання результатів навчання здобувачів П(ПТ)О і викладачами навчального закладу, і фахівцями підприємств партнерів (наставниками); отримання диплому про П(ПТ)О, та сертифікату про набуття професійних кваліфікацій. У світі існує багато прикладів успішного впровадження дуальної форми професійної освіти. До найбільш відомих належить німецька «*Duales System der Berufsausbildung*» (DSBA), що реалізується з 1969 року. У рамках DSBA студенти навчаються два-три роки у навчальному закладі і на підприємстві. Ця модель є дуже ефективною, адже рівень працевлаштування випускників DSBA становить приблизно 90% (Karriere bibel, 2022).

В Україні дуальна форма здобуття професійної освіти регулюється Законом України «Про освіту» (2017). Так, згідно із ст. 9 цього закону означена форма передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору (Верховна Рада України, 2017). Відповідно до положень Концепції підготовки фахівців за

дуальною формою здобуття освіти (2018) встановлюється рівноправне партнерство закладів освіти з метою набуття здобувачами П(ПТ)О досвіду практичного застосування компетентностей та їх адаптації в умовах професійної діяльності. Організація освітнього процесу здійснюється з урахуванням Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти на основі освітніх програм/стандартів П(ПТ)О з конкретних професій/кваліфікацій та робочих навчальних планів, які розробляються спільно із суб'єктами господарювання та затверджуються у встановленому законодавством порядку за погодженням суб'єктом господарювання (Міністерство освіти і науки України, 2019).

У Положенні про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти одним із основних її завдань визначено: підвищення якості підготовки фахівців відповідно до сучасних вимог ринку праці і потреб роботодавців шляхом: модернізації змісту та способів реалізації практичного складника освітнього процесу; підвищення мотивації здобувачів освіти до навчання, посилення ролі роботодавців у системі підготовки фахівців на всіх етапах – від участі у формуванні змісту освітніх програм до оцінювання результатів навчання (Міністерство освіти і науки України, 2023).

До переваг дуальної форми професійної освіти віднесено: практичну спрямованість освітніх програм і навчальних планів; працевлаштування за фахом; залучення до навчання майбутніх фахівців працівників підприємств партнерів (наставників); фінансування освітніх програм роботодавцями тощо.

Особливість моделі ДПП «навчання фахівців на замовлення підприємств» характеризується тим, що приватні компанії замовляють у закладів П(ПТ)О підготовку фахівців з необхідними для них професійними знаннями та навичками. Для цього приватні компанії визначають свої потреби у фахівцях з певними кваліфікаціями і професійною компетентністю, розробляють програму

професійного навчання, що відображає вимоги приватної компанії та реалізують її, використовуючи свої методи і ресурси. Після успішного завершення професійної підготовки фахівці отримують диплом про присудження П(ПТ)О або сертифікат про підтвердження професійних кваліфікацій (повної або часткової). В Україні навчання фахівців на замовлення приватних компаній набирає все більшої популярності. Багато українських закладів П(ПТ)О мають партнерські угоди з приватними компаніями, які замовляють у них професійну підготовку фахівців для потреб власного бізнесу.

Висновки. ДПП у професійній підготовці фахівців відкриває нові можливості для покращення якості П(ПТ)О та її відповідності сучасним потребам ринку праці. Одним із перспективних механізмів ДПП є впровадження різних за формами співпраці, розподілом ресурсів та відповідальністю сторін партнерства моделей ДПП у професійній підготовці фахівців для сучасних потреб ринку праці, а саме: спільного фінансування програм П(ПТ)О; стажування здобувачів П(ПТ)О на підприємствах партнерів; організації дуальної форми професійної освіти; навчання фахівців на замовлення підприємств тощо. До особливостей застосування моделей державно-приватного партнерства віднесено: забезпечення якості професійної підготовки фахівців, зменшення витрат з державного бюджету на реалізацію програм професійної (професійно-технічної) освіти, підвищення рівня працевлаштування за фахом випускників та зміцнення зв'язків між професійною (професійно-технічною) освітою і приватним бізнесом. Для активізації ДПП у професійній підготовці фахівців зумовлюється необхідність організації інформаційно-просвітницької роботи, вдосконалення нормативно-правової бази, забезпечення фінансування освітніх програм, координації зусиль з боку всіх заінтересованих партнерів, а також прозорості та підзвітності їхньої діяльності, щоб мінімізувати ризики корупції в реалізації проєктів ДПП тощо.

Список посилань:

Autor, D. H. (2019, May). Work of the Past, Work of the Future. In *AEA Papers and Proceedings* (Vol. 109, pp. 1-32). Broadway, Suite 305, Nashville, TN 37203: American Economic Association.

Frank, H., Korunka, C., Lueger, M., & Weismeier-Sammer, D. (2016). Intrapreneurship education in the dual education system. *International Journal of Entrepreneurial Venturing*, 8(4), 334-354.

Honde, G., & Greve, C. (2017). *The Logic of Public-Private Partnerships: The Enduring Interdependency of Politics and Markets*. Edward Elgar Publishing

Karriere bibel, (2022). Duales Ausbildungssystem: Vor- und Nachteile. URL: <https://karrierebibel.de/duales-ausbildungssystem/>

Lewis, J., Schneegans, S., & Straza, T. (2021). *UNESCO Science Report: The race against time for smarter development* (Vol. 2021). Unesco Publishing.

Schwab, K. (2015). World economic forum. *Global Competitiveness Report*

Закон України «Про державно-приватне партнерство» (2010, 01 липня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

Закон України «Про зайнятість населення» (2012, 05 липня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>

Закон України «Про освіту» (2017, 05 вересня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Верховна Рада України. (2018). *Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80#Text>

Кабінет Міністрів України. (2020). *Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022 – 2027 роки*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text>

Кабінет Міністрів України. (2021). *Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року*. <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>

Кабінет Міністрів України. (2021). *Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

Кравець, С. (2022). Нормативно-правове забезпечення розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. *Professional Pedagogics*, 24, 127–137. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.127-137>

Міністерство освіти і науки України, (2019). Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-20#Text>

Міністерство освіти і науки України, (2023). Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти зареєстровано в міністерстві юстиції України. URL: <https://mon.gov.ua/news/polozhennya-pro-dualnu-formu-zdobuttya-fakhovoi-peredvishchoi-ta-vishchoi-osviti-zareestrovano-v-ministerstvi-yustitsii-ukraini>

Попова, В. (2022). Економічні передумови запровадження державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти в Україні. *Professional Pedagogics*, 24, 101–110. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.101-110>

Радкевич, В. (2022). Принципи розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти в повоєнний час. *Професійна педагогіка*, 2 (25), 104-114. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.104-114>.

Радкевич, В. О. (2022, 29-31 травня). Державно-приватне партнерство у розвитку професійної освіти в умовах воєнного та повоєнного часу. *Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації*: матеріали IV Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Запоріжжя, 2023 р.), 210-214. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735825>

Радкевич, О. (2022). Сторони в державно-приватному партнерстві. *Інноваційна професійна освіта*, 1(2), 214–217. <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2022.2.214-217>.

Стрілець, О. (2019). Дуальна форма навчання для сучасної економіки. *Професійна освіта*, 1, 15–17.

Переклад і транслітерація

Autor, D. H. (2019, May). Work of the Past, Work of the Future. In *AEA Papers and Proceedings* (Vol. 109, pp. 1-32). Broadway, Suite 305, Nashville, TN 37203: American Economic Association, [in Ukrainian].

Frank, H., Korunka, C., Lueger, M., & Weismeier-Sammer, D. (2016). Intrapreneurship education in the dual education system. *International Journal of Entrepreneurial Venturing*, 8(4), 334-354, [in Ukrainian].

Honde, G., & Greve, C. (2017). *The Logic of Public-Private Partnerships: The Enduring Interdependency of Politics and Markets*. Edward Elgar Publishing

Karriere bibel, (2022). Duales Ausbildungssystem: Vor- und Nachteile. URL: <https://karrierebibel.de/duales-ausbildungssystem/>, [in Ukrainian].

Lewis, J., Schneegans, S., & Straza, T. (2021). *UNESCO Science Report: The race against time for smarter development* (Vol. 2021). Unesco Publishing], <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17?>

Schwab, K. (2015). World economic forum. *Global Competitiveness Report*

Zakon Ukrainy «Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo». [Law of Ukraine «On Public-Private Partnership»]. (2010, 01 lypnia). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17?>, [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy «Pro zaynyatist naseleण्या» [Law of Ukraine «On Employment of the Population»] (2012, 05 lypnia). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17?>, [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine «On Education»] (2017, 05 veresnia). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text?>, [in Ukrainian].

Verkhovna Rada of Ukraine [Verkhovna Rada of Ukraine]. (2018). Kontsepsiia pidhotovky fakhivtsiv za dualnoiu formoiu zdobuttia osvity [Concept of Training Specialists through Dual Education System]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80#Text?>, [in Ukrainian].

Kabinet Ministriv Ukrainy [Cabinet of Ministers of Ukraine]. (2020). Kontsepsiia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy rozvytku profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity na 2022 – 2027 roky [Concept of the State Targeted Social Program for the Development of Vocational (Vocational-Technical) Education for 2022 – 2027]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text?>, [in Ukrainian].

Kabinet Ministriv Ukrainy [Cabinet of Ministers of Ukraine]. (2021). Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku [On Approval of the National Economic Strategy until 2030]. <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179?>, [in Ukrainian].

Kabinet Ministriv Ukrainy [Cabinet of Ministers of Ukraine]. (2021). Pro Tseli staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku [On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the Period up to 2030]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text?>, [in Ukrainian].

Kravets, S. (2022). Normatyvno-pravove zabezpechennia rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva u sferi profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity [Normative-Legal Provision of the Development of Public-Private Partnership in the Sphere of Vocational (Vocational-Technical) Education]. *Professional Pedagogics*, 24, 127-137. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.127-137?>, [in Ukrainian].

Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [Ministry of Education and Science of Ukraine], (2019). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dualnu formu zdobuttia profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity [On Approval of the Regulation on Dual Education System]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-20#Text?>, [in Ukrainian].

Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [Ministry of Education and Science of Ukraine], (2023). Polozhennia pro dualnu formu zdobuttia fakhovoi peredvishchoi ta vyshchoi osvity zareiestrovano v ministerstvi yustytzii Ukrainy [Regulations on Dual Education System for Professional Pre-Higher and Higher Education Registered at the Ministry of Justice of Ukraine]. URL: <https://mon.gov.ua/news/polozhennya-pro-dualnu-formu-zdobuttia-fakhovoi-peredvishchoi-ta-vyshchoi-osviti-zareiestrovano-v-ministerstvi-yustytzii-ukraini?>, [in Ukrainian].

Popova, V. (2022). Ekonomichni peredumovy zaprovadzhennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva u sferi profesiinoi osvity v Ukraini [Economic Preconditions for Implementing Public-Private Partnership in the Field of Vocational Education in Ukraine]. *Professional Pedagogics*, 24, 101-110. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.101-110?>, [in Ukrainian].

Radkevych, V. (2022). Pryntsypy rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva u sferi profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity v povoiennyi chas [Principles of Public-Private Partnership Development in the Field of Vocational (Vocational-Technical) Education in Post-War Times]. *Professional Pedagogy*, 2 (25), 104-114. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.104-114?>, [in Ukrainian].

Radkevych, V. O. (2022, May 29-31). Derzhavno-pryvatne partnerstvo u rozvytku profesiinoi osvity v umovakh viinoi ta povoiennoho chasu [Public-Private Partnership in the Development of Vocational Education during War and Post-War Times]. *Rozvytok suchasnoi nauky ta osvity: realii, problemy yakosti, innovatsii: materialy IV Mizhnarodnoi nauk.-prakt. internet-konf. (m. Zaporizhzhia, 2023 r.)*, 210-214. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735825?>, [in Ukrainian].

Radkevych, O. (2022). Storony v derzhavno-pryvatnomu partnerstvi [Parties in Public-Private Partnership]. *Innovatsiina profesiina osvita [Innovative Vocational Education]*, 1(2), 214-217. <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2022.2.214-217?>, [in Ukrainian].

Strilets, O. (2019). Dualna forma navchannia dlia suchasnoi ekonomiky [Dual Education System for the Modern Economy]. *Profesiina osvita [Vocational Education]*, 1, 15-17, [in Ukrainian].

DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2024.28.159-166>

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP MODELS IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF SPECIALISTS FOR THE CONTEMPORARY LABOR MARKET NEEDS

Julia Lulkova

Junior Research Fellow, Laboratory of Foreign Systems of Professional Education and Training, Institute of Vocational Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, <https://orcid.org/0009-0008-4452-5104>, email: julialulkova@gmail.com

Abstract

The relevance of the article is determined by the need to substantiate the characteristics of the application of public-private partnership models in the vocational training of specialists in institutions of vocational (vocational-technical) education, taking into account the contemporary needs of the labor market, capable of working effectively in high-tech manufacturing environments.

Objective: To identify and substantiate the characteristics of the application of public-private partnership models in the vocational training of specialists for the contemporary needs of the labor market.

Methods: Analysis of normative and scientific literature regarding the development of public-private partnerships in the field of vocational (vocational-technical) education and the summarization of its results – to identify the state of the problem's development and to clarify the characteristics of the application of public-private partnership models in the vocational training of specialists for the contemporary needs of the labor market.

Results: The characteristics of public-private partnership models in conducting the vocational training of specialists for the contemporary needs of the labor market have been determined and substantiated. The participation of private companies in co-financing programs for the vocational training of specialists, the modernization of the material and technical base of vocational (vocational-technical) education institutions, and the creation of conditions for internships for students and teaching staff of vocational (vocational-technical) education institutions at high-tech workplaces have been analyzed.

Conclusions: It has been found that the effectiveness of public-private partnerships in the vocational training of specialists is ensured through the implementation of models: joint financing of vocational (vocational-technical) education programs; internships for students of vocational (vocational-technical) education at partner enterprises; organization of dual form of vocational education; training of specialists on the order of enterprises. Among the characteristics of the application of public-private partnership models are: ensuring the quality of vocational training of specialists, reducing expenses from the state budget on the implementation of vocational (vocational-technical) education programs, increasing the level of employment in the profession of graduates, and strengthening the links between vocational (vocational-technical) education and private business. Recommendations have been formulated for activating public-private partnerships in the vocational training of specialists through organizing informational and educational work, improving the regulatory framework, ensuring funding for educational projects, coordinating efforts on the part of all interested partners, and enhancing transparency and accountability of their activities, in order to minimize the risks of corruption in the implementation of public-private partnership projects.

Keywords: public-private partnership, models, vocational (vocational-technical) education, labor market, specialists, private business.

Стаття надійшла до редакції: 04 Березня 2024

Прийнято до друку: 31 Травня 2024